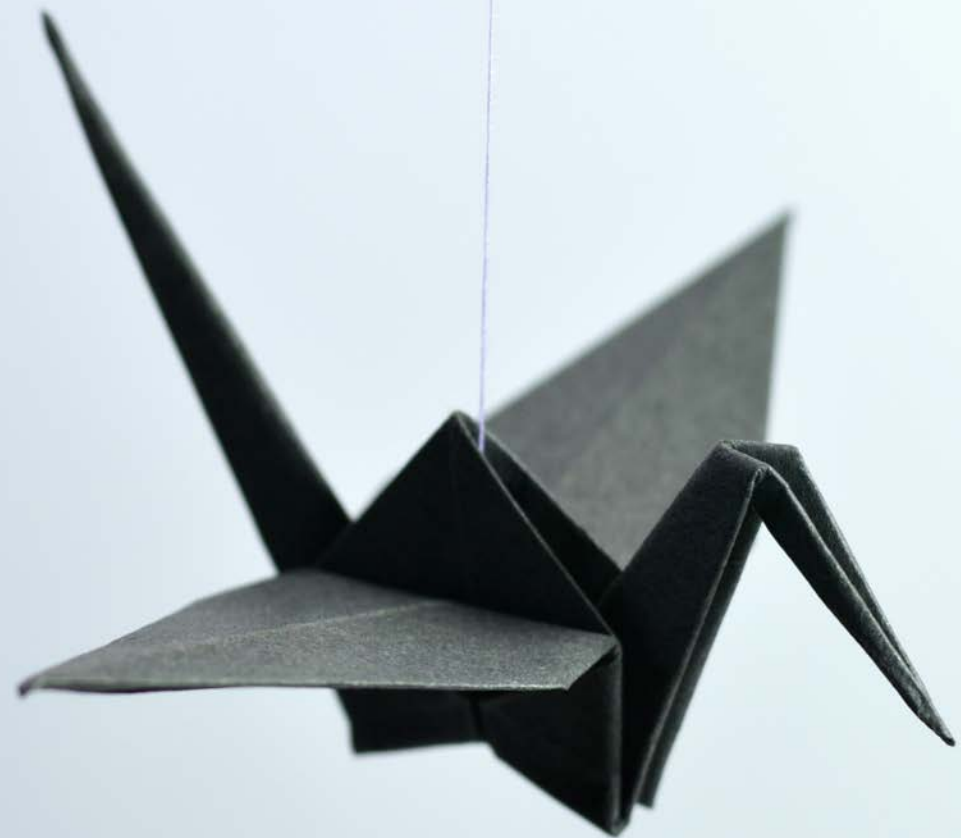

Summerschool

Dak- en thuisloosheid

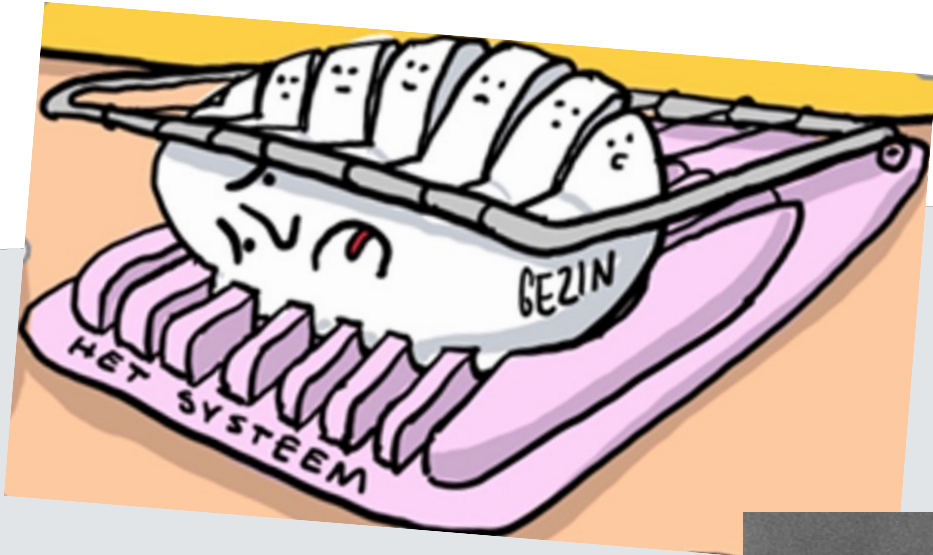

Van het wat naar het hoe: het
aantal dak- en thuisloze mensen
naar 0 in 2030

Het IPW

If you want
truly to
understand
something

Try
to
change
It

Kurt Lewin

Wie is het

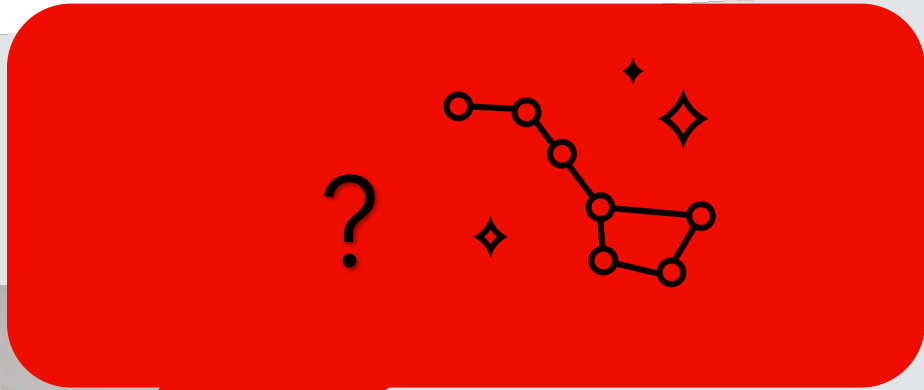
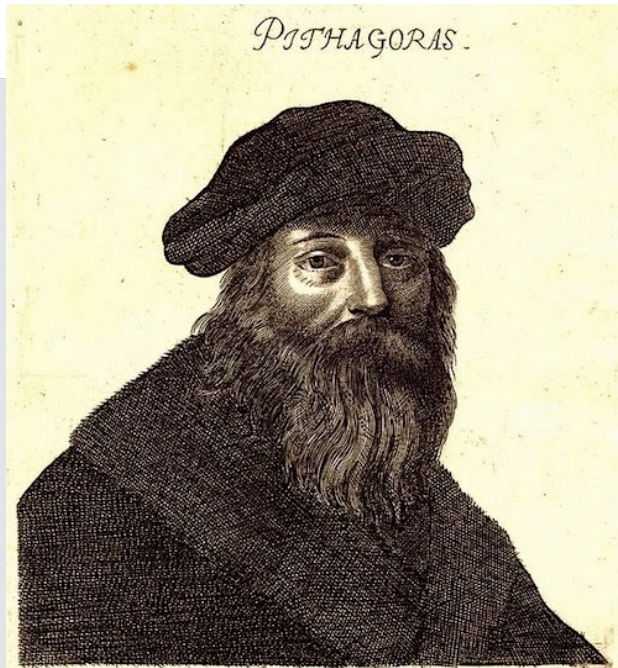

- Wie komt er uit het ... van het land?
- Wie is hier van ...?
- Wie heeft er zelf wel eens onzekerheid ervaren over zijn/haar woonplek?
- Wie spreekt er zelf regelmatig dak- en thuisloze mensen?

Paradigma's

Paradigma's

Paradigma's

Is er iemand zo dom om te geloven dat er mensen zijn van wie de voetstappen hoger zijn dan hun hoofden? Dat de bomen naar beneden groeien?

Paradigma's

Paradigma's

Een
paradigma is
een manier
van kijken.

Het bepaalt wat belangrijk
gevonden wordt.

Paradigma's

- ... bepalen wat we zien
- ... bepalen hoe we denken
- ... bepalen hoe we onze systemen inrichten

Paradigmaverschuiving

Als een paradigma
niet meer werkt,
gaan we er toch mee
door.

Laten zien dat iets
niet werkt, helpt niet.
Laten zien dat iets
wél werkt, helpt wel.

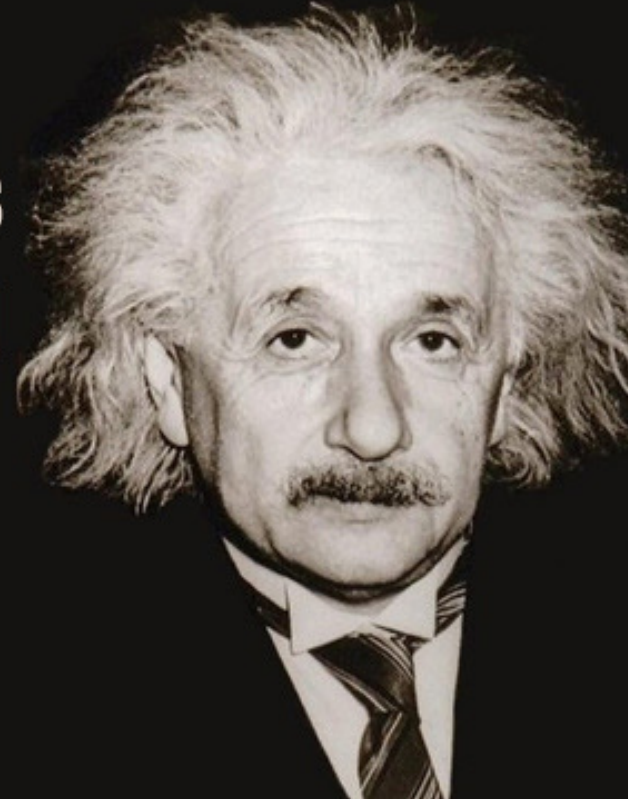

Vandaag

**“We cannot solve our problems
with the same thinking we used
when we created them.”**

~ Albert Einstein

Programma

- Introductie Nationaal Actieprogramma Dak- en Thuisloosheid
- Van actielijnen naar actie
- Lunch
- Coalitievorming
- Posterfair regionale actieplannen
- Uitwisseling
- Afsluiting

Nationaal Actieplan Dakloosheid

Eerst een Thuis (2023-2030)

Summerschools, IPW, VNG en VWS, zomer 2023

Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis (2023-2030)

- Ambitie: naar 0 in 2030

- Ontwikkeling: co-creatie, landelijke coalitie dakloosheid, incl. ervaringskenners

- Gedeeld eigenaarschap SZW, BZK, VWS, VNG, Aedes, Valente, én coalitie

- Financiën: 450 miljoen

- V.a. 2023: ondersteuning regio's via platform sociaal domein (aanbieders, gemeenten, woco's), o.a. op preventie en Housing First

- Bestuurlijke afspraken, o.a.:

- Gemeenten maken regionale plannen in lijn met de beoogde paradigmashift
- Monitoring voortgang via dashboard en kwantitatieve telling via (op termijn) Ethos classificatie

6 leidende principes als kompas

Huisvesting is
een mensenrecht

Ondersteuning is
flexibel en op maat

Dakloosheid
voorkomen is
altijd het beste

Scheiden van
wonen en zorg

Respect voor eigen
keuze en regie

Herstelondersteuning en
inzet ervaringsdeskundigheid

MINISTERIE **BZK**

MINISTERIE **VWS**

MINISTERIE **SZW**

EEN THUIS VOOR IEDEREEN

VOLDOENDE BETAALBARE WONINGEN VOOR ALLE AANDACHTSGROEPEN, MET EEN EVENWICHTIGE VERDELING OVER DE GEMEENTEN EN MET DE JUISTE ZORG, ONDERSTEUNING EN BEGELEIDING

BOUW VAN IN TOTAAL **900.000** WONINGEN T/M 2030

MEER BALANS: **30%** SOCIALE HUURWONINGEN

WOONZORGVISIE VOOR ALLE AANDACHTSGROEPEN:
• DAK- EN THUISLOOS
• UITSTROOM INTRAMURALE INSTELLING
• STATUSHOUDERS
• DIVERSE GROEPEN: SOCIALE & MEDISCHE URGENTIE

4 ACTIELIJNEN

1. VOLDOENDE WOONRUIMTE
2. EVENWICHTIGE VERDELING OVER ALLE GEMEENTEN
3. COMBINEREN WONEN, ZORG, WELZIJN EN WERK
4. PREVENTIE

OVERAL VOORRANG HUISVESTING MEEST KWETSBAAR MENSEN

NATIONAAL ACTIEPLAN DAKLOOSHEID: EERST EEN THUIS

AMBITIE IN 2030 HEEFT IEDEREEN EEN (THUIS

ACTIELIJNEN

3. WONEN EERST

REGIE OP ALLE LEEFGEBIEDEN

4. VERSTERKEN VAN DE UITVOERINGSPRAKTIJK

6. SPECIALE AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

1. VERSTERKEN BESTAANSZEKERHEID

2. VOORKOMEN DAKLOOSHEID IS ALTIJD BETER

5. ERVARINGSKENNIS MEENEMEN IN DE HELE BELEIDSCYCLUS

PLAN VAN AANPAK DAKLOZE EU-BURGERS
• MENSEN PERSPECTIEF BIEDEN
• MENSELIJK LEED VERMINDEREN
• OVERLAST OP STRAAT VERMINDEREN
• VERSNELDE TERUGKEER NAAR LAND VAN HERKOMST MOGELIJK MAKEN

AANPAK GELDZORGEN ARMOEDE EN SCHULDEN

MINIMUMLOON ↑ ZORG ↑

VERSTERKEN BESTAANSZEKERHEID

SNELLER PERSPECTIEF OP EEN FINANCIËEL ZORGELOZE TOEKOMST

IEDEREEN DOET MEE EN KOMT VOORUIT

PREVENTIE VAN GELDZORGEN

EEN OVERHEID DIE WERKT VOOR MENSEN

2025

AANTAL KINDEREN DAT IN ARMOEDE OPGROEIT IS GEHALVEERD

2030

AANTAL MENSEN DAT IN ARMOEDE LEEFT IS GEHALVEERD

AANTAL MENSEN MET PROBLEMATISCHE SCHULDEN GEHALVEERD

Van problemen naar oplossingen

**Ja, maar
wat als
alles lukt?**

Van problemen naar oplossingen: zes actielijnen

Summerschool Housing First Nederland

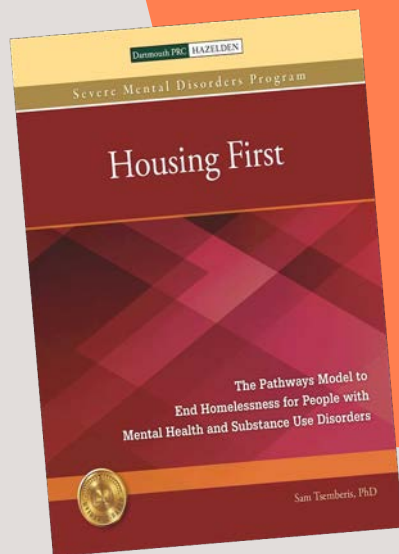
15 augustus 2023

Wat is Housing First?

**Housing First is een model- en
systeemaanpak om dakloosheid
duurzaam te beëindigen**

**De Housing First kernprincipes
zijn hierbij leidend**

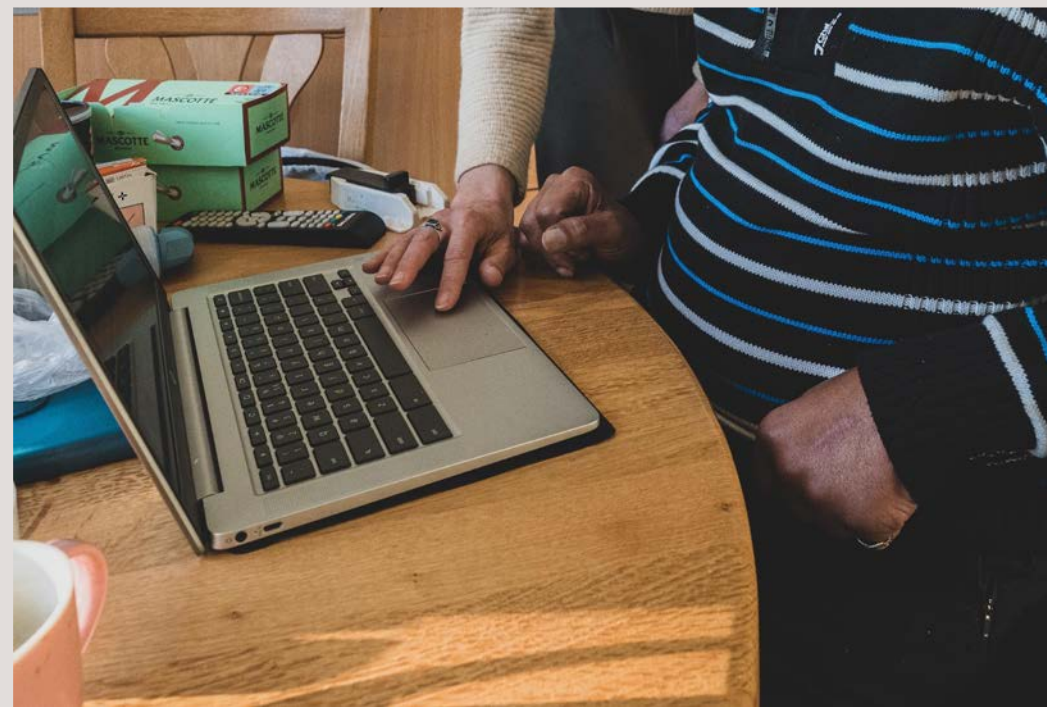

Housing First als **steemaanpak**, wat betekent dat?

1. Huisvesting is een mensenrecht

2. Passende zorg en ondersteuning

De cijfers

49 praktijken

Waaronder 8 voor jongeren

93 gemeenten

30 woningcorporaties

35 zorgaanbieders

Zo'n 1500 trajecten op jaarbasis

Voor slechts 6% van de dakloze mensen

83% woningbehoud, verbetering kwaliteit van leven, klanttevredenheid 8,7

Wat doet Housing First Nederland bij gemeenten?

Den Haag

Ondersteuning

Gemeenten

Kennis en ondersteuning bij
aanpak dakloosheid

Leergang

Leergang Housing First

Kunnen wij nog iets betekenen?

Voel je vrij om contact met ons op te nemen.

Melanie Schmit

06 39 333 114

melanie@housingfirstnederland.nl

Van problemen naar oplossingen: zes actielijnen

Betekenisvolle participatie van mensen met ervaringskennis

Berry Pfennigwerth
Belangenbehartiger - Straat Consulaat

Betekenisvolle participatie

“We spreken van **betekenisvolle participatie** wanneer de overheid – van Rijk tot aan gemeentelijk niveau – aan de beleidstafel **continu** gebruik maakt van **de inbreng van mensen met ervaringskennis en hun belangenbehartigers.**”

2.5. Actielijn 5 Inzet ervaringskennis in de hele beleidscyclus

→ **VWS, VNG, gemeenten**

Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een thuis, pag. 40

Betekenisvolle participatie

Korte definitie

“Betekenisvolle participatie betekent dat jongeren met ervaringskennis en onafhankelijke belangenbehartigers gedurende het gehele beleidsproces gelijkwaardig co-creëren en meebeslissen”

Whitepaper betekenisvolle participatie SamenThuis2030

Betekenisvolle participatie

Korte definitie brede groep

Betekenisvolle participatie betekent dat mensen met ervaringskennis en onafhankelijke belangenbehartigers gedurende het gehele beleidsproces participeren op basis van gelijkwaardigheid, in co-creatie en kunnen meebeslissen

Betekenisvolle participatie

Vijf noodzakelijke elementen voor betekenisvolle participatie

1. Horen we elke stem?
2. Zijn we toegankelijk?
3. Is er voldoende informatie verstrekt?
4. Is het proces voldoende flexibel?
5. Is er voldoende budget

Betekenisvolle participatie

Voor het besluitvormingsproces

Maak bij de start duidelijk welke spelers betrokken zijn bij het proces, en wie er eindverantwoordelijk is.

Betekenisvolle participatie

Tijdens het besluitvormingsproces

In deze fase van het proces werken alle betrokkenen samen naar een beleidsstuk toe.

Betekenisvolle participatie betekent in ieder geval coproduceren.

Dat betekent niet dat alle aangedragen punten kunnen worden ingewilligd.

Het is wel cruciaal dat gemaakte keuzes goed worden onderbouwd en uitgelegd.

Betekenisvolle participatie

Na het besluitvormingsproces

We spreken over het einde van het besluitvormingsproces als de wethouder of een ander bewindspersoon het beleidsstuk definitief goedkeurt en het document naar de Tweede Kamer of Gemeenteraad gaat.

Heldere communicatie over de uitkomst van het besluitvormingsproces, inclusief informatie over de redenen voor bepaalde besluiten. Het is cruciaal om aan te geven waarom zaken wel en niet zijn meegenomen.

Betekenisvolle participatie

Na het besluitvormingsproces

Het kan zijn dat ervaringskenners en onafhankelijk belangenbehartigers toch niet (volledig) achter het eindresultaat staan. Maak duidelijk dat het hen vrij is om kritisch te blijven richting bestuur of media en verken hoe je hun signalen kan gebruiken bij het monitoren van het beleid.

Betekenisvolle participatie

Waarom?

“Door samen te werken met jongeren om wie het gaat, krijg je een beter gevoel bij waar nieuwe beleidsinterventies of aanpassingen in beleid noodzakelijk zijn. Kortom: rijkere beleidsplannen en dus een beter resultaat. Bovendien maakt het mijn werk veel leuker. In de samenwerking met jongeren en door écht te luisteren naar de ervaringen en die ook mee te nemen en terug te koppelen wat ermee gebeurd is, haal ik veel voldoening. Ik kan mij inmiddels niet meer voorstellen dat je beleid maakt zonder de inbreng van de mensen waar je het beleid voor maakt.”

Jojanneke Kraan
(ministerie VWS)

STRAAT
CONSULAAT

Vragen?

Van problemen naar oplossingen: zes actielijnen

Coalitievorming

Coalitievorming

Bespreek per coalitie:

- Kennismaking: Wie is wie en welke rol hebben jullie in het regionaal actieplan?
- Kunnen jullie je allemaal vinden in de ambities en actielijnen van het Nationaal Actieprogramma?
- Wat is ervoor nodig om elkaar in jullie regio niet los te laten tot het aantal dak- en thuislozen is teruggebracht naar 0?
- Wie of wat heb je nog meer nodig om deze ambitie te kunnen realiseren?
- Hoe betrekken we voldoende ervaringskennis bij ons actieplan?

Coalitievorming

- Amsterdam
- Bergen op Zoom
- Brabant Noordoost-Oost
- Den Bosch
- Den Haag
- Enschede
- Gouda
- Groningen
- Leiden
- Nijmegen
- Rotterdam
- Utrecht
- Zwolle
- Alphen aan den Rijn, Assen, Deventer, Ede, Eindhoven, Lelystad

Coalitievorming

- Hoe was het om dit te doen?
- Kenden jullie elkaar al?
- Wie hebben jullie nog meer nodig?

Posterfair

HOSPITAVERRUUR

Voorbeelden: Kamers met Aandacht, Onder de Pannen, de Rustplek

TYPE

- BEWEZEN OPLOSSING
- EXPERIMENTEER-KLAAR
- LOKALE OPLOSSING

SOORT OPLOSSING

- TIJDELIJKE WOONPLEK
- PERMANENTE WOONPLEK
- FINANCIËLE BESTAANSZEKERHEID
- BESTAANSZEKERHEID
- ANDERS

HOE WERKT HET?

In vergelijking met het buitenland hebben we in Nederland veel vierkante meters woonoppervlak per persoon. Een oplossing voor dak- en thuisloosheid is om de **beschikbare woonoppervlakte beter te verdelen**. Dit kan bijvoorbeeld door tijdelijke kamerverhuur door particulieren (hospitaverhuur). Varianten hiervan zijn bijvoorbeeld Kamers met Aandacht en Onder de Pannen.

Kamers met Aandacht helpt kwetsbare jongeren op weg naar zelfstandigheid. Zij matchen particulieren die een kamer willen verhuren aan jongeren die op eigen benen willen staan, maar nog niet geheel zelfstandig kunnen wonen. Een kamer met aandacht! De jongere blijft één of twee jaar op die plek wonen.

Ook Onder de Pannen maakt hospitaverhuur mogelijk, voor dak- of thuisloze mensen die een woonplek zoeken, bijvoorbeeld na een scheiding.

VOOR WIE?

Jongeren tussen ±17 en 23 jaar die uit de **jeugdzorg** komen en een woonplek zoeken (Kamers met Aandacht), mensen die dak- of thuisloos zijn (Onder de Pannen)

UNIQUE SELLING POINTS

- Snel uitvoerbaar: (ver)bouwen is niet nodig
- Optimaal gebruik van **beschikbare woonruimte**
- Bestaande organisaties hebben hier al **expertise** over opgedaan en kunnen worden ingekocht.

GOED VOORBEELD

Kamers met Aandacht is actief in 48 gemeenten in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Groningen en Overijssel. Onder de Pannen werkt in 9 gemeenten, waaronder Amsterdam, Utrecht, Haarlem en Zwolle. Ze werken nu toe naar een landelijk netwerk.

MEER WETEN? [KAMERSMETAANDACHT.NL](https://www.kamersmetaandacht.nl) [ONDERDEPANNEN.NL](https://www.onderdepennen.nl) [DERUSTPLEK.NL](https://www.derustplek.nl)

- 21 oplossingen om dak- en thuisloosheid tegen te gaan
- 2 typen: bewezen oplossingen en experimenteerklaar
- Lege kaartjes voor eigen oplossingen
- Ook in de mail ontvangen, kaartjes graag terug!

INSTITUUT VOOR
PUBLIEKE
WAARDEN

Posterfair

Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid

Regio: .....

Opstellers: .....

Posterfair

- Verzamel individueel kaartjes die je interessant lijken (15 min)
- Ga per regio bij elkaar zitten (45 min):
  - Pak een A1-vel (regionaal actieplan) en een aantal Type 3 oplossingsblaadjes
  - Bepaal samen waar je het over eens bent. Leg die oplossingen (A5) op jullie eigen regionale actieplannen (A1)
  - Wat is de eerste (vervolg)stap die je met elkaar kunt zetten om deze oplossingen in jullie regio verder te brengen?
  - Welke oplossingen hebben jullie in de regio die werkend zijn; wat moeten we zeker behouden in onze regio?

Posterfair

- Hoe was het om dit te doen?
- Welke oplossingen hebben jullie gekozen?
- Welke experimenteerklare oplossing willen jullie uitproberen?
- Wat willen jullie bestuurders van Rijk, gemeenten en woningcorpo's meegeven?

UITKERING OP €0,01

TYPE

- BEWEEK OPLOSSING
- EXPERIMENTEER-KLAAR
- LOKALE OPLOSSING

SOORT OPLOSSING

- TIEDELING WOONPLEK
- PERMANENTE WOONPLEK
- FINANCIËLE BEITANCIËRDEHEID
- BEITANCIËRDEHEID
- ANDERS

HOE WERKT HET?

Wanneer de huurder een uitkering op €0,01 krijgt, kan hij of zij de huur betalen met een uitkering van €0,01. Dit kan de huurder helpen om de huur te betalen en de huurder te helpen om de huur te betalen.

VOOR WIET

- Het is belangrijk om te weten dat de uitkering op €0,01 niet de huur betaalt, maar de huurder helpt om de huur te betalen.

UNIQUE SELLING POINTS

- Het is belangrijk om te weten dat de uitkering op €0,01 niet de huur betaalt, maar de huurder helpt om de huur te betalen.

GOED VOORBEELD

De uitkering op €0,01 is een unieke oplossing die de huurder helpt om de huur te betalen.

MEER WETEN? [HIER](#)

DOORBRAAKHYPOTHEEK

TYPE

- BEWEEK OPLOSSING
- EXPERIMENTEER-KLAAR
- LOKALE OPLOSSING

SOORT OPLOSSING

- TIEDELING WOONPLEK
- PERMANENTE WOONPLEK
- FINANCIËLE BEITANCIËRDEHEID
- BEITANCIËRDEHEID
- ANDERS

HOE WERKT HET?

De doorbraakhypotheek is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen. Het is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen.

VOOR WIET

- Het is belangrijk om te weten dat de doorbraakhypotheek de huurder helpt om de huur te betalen.

UNIQUE SELLING POINTS

- Het is belangrijk om te weten dat de doorbraakhypotheek de huurder helpt om de huur te betalen.

GOED VOORBEELD

De doorbraakhypotheek is een unieke oplossing die de huurder helpt om de huur te betalen.

MEER WETEN? [HIER](#)

INDIVIDUEEL RIGHT TO CHALLENGE

TYPE

- BEWEEK OPLOSSING
- EXPERIMENTEER-KLAAR
- LOKALE OPLOSSING

SOORT OPLOSSING

- TIEDELING WOONPLEK
- PERMANENTE WOONPLEK
- FINANCIËLE BEITANCIËRDEHEID
- BEITANCIËRDEHEID
- ANDERS

HOE WERKT HET?

De individuele right to challenge is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen. Het is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen.

VOOR WIET

- Het is belangrijk om te weten dat de individuele right to challenge de huurder helpt om de huur te betalen.

UNIQUE SELLING POINTS

- Het is belangrijk om te weten dat de individuele right to challenge de huurder helpt om de huur te betalen.

GOED VOORBEELD

De individuele right to challenge is een unieke oplossing die de huurder helpt om de huur te betalen.

MEER WETEN? [HIER](#)

RECHT OP HUISVESTING VASTLEGGEN

TYPE

- BEWEEK OPLOSSING
- EXPERIMENTEER-KLAAR
- LOKALE OPLOSSING

SOORT OPLOSSING

- TIEDELING WOONPLEK
- PERMANENTE WOONPLEK
- FINANCIËLE BEITANCIËRDEHEID
- BEITANCIËRDEHEID
- ANDERS

HOE WERKT HET?

De recht op huisvesting vastleggen is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen. Het is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen.

VOOR WIET

- Het is belangrijk om te weten dat de recht op huisvesting vastleggen de huurder helpt om de huur te betalen.

UNIQUE SELLING POINTS

- Het is belangrijk om te weten dat de recht op huisvesting vastleggen de huurder helpt om de huur te betalen.

GOED VOORBEELD

De recht op huisvesting vastleggen is een unieke oplossing die de huurder helpt om de huur te betalen.

MEER WETEN? [HIER](#)

BOERENWOONERVEN

TYPE

- BEWEEK OPLOSSING
- EXPERIMENTEER-KLAAR
- LOKALE OPLOSSING

SOORT OPLOSSING

- TIEDELING WOONPLEK
- PERMANENTE WOONPLEK
- FINANCIËLE BEITANCIËRDEHEID
- BEITANCIËRDEHEID
- ANDERS

HOE WERKT HET?

De boerenwoonerf is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen. Het is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen.

VOOR WIET

- Het is belangrijk om te weten dat de boerenwoonerf de huurder helpt om de huur te betalen.

UNIQUE SELLING POINTS

- Het is belangrijk om te weten dat de boerenwoonerf de huurder helpt om de huur te betalen.

GOED VOORBEELD

De boerenwoonerf is een unieke oplossing die de huurder helpt om de huur te betalen.

MEER WETEN? [HIER](#)

PLATFORM VOOR SOCIALE VERHUUR

TYPE

- BEWEEK OPLOSSING
- EXPERIMENTEER-KLAAR
- LOKALE OPLOSSING

SOORT OPLOSSING

- TIEDELING WOONPLEK
- PERMANENTE WOONPLEK
- FINANCIËLE BEITANCIËRDEHEID
- BEITANCIËRDEHEID
- ANDERS

HOE WERKT HET?

De platform voor sociale verhuur is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen. Het is een manier om de huurder te helpen om de huur te betalen.

VOOR WIET

- Het is belangrijk om te weten dat de platform voor sociale verhuur de huurder helpt om de huur te betalen.

UNIQUE SELLING POINTS

- Het is belangrijk om te weten dat de platform voor sociale verhuur de huurder helpt om de huur te betalen.

GOED VOORBEELD

De platform voor sociale verhuur is een unieke oplossing die de huurder helpt om de huur te betalen.

MEER WETEN? [HIER](#)

Vorbereiden uitwisseling

- Vul in per regio in Padlet (15 min):
  - Upload een foto van je Regionale Actieplan
  - Welke twee oplossingen werken heel goed in jullie regio en moeten andere regio's overnemen?
  - Tegen welke twee belemmeringen/obstakels lopen jullie aan in jullie regio, waar jullie wat hulp bij kunnen gebruiken?

<https://shorturl.at/ajEO2>

Carrousel

Carrousel

- Bespreek met een andere regio (15 min):
  - Vertel heel kort jullie oplossingen & belemmeringen (1 min)
  - Kies met elkaar (minstens) één oplossing die je samen uit wilt diepen en één belemmering waar de andere regio suggesties voor heeft (2 min)
  - Bespreek deze met elkaar (max. 6 min per onderwerp)
- Na 15 minuten wisselen we door naar een volgende regio

Ondersteuningsstructuur

- Regioadviseurs & Platform Sociaal Domein
- Housing First (10 dagen per gemeente)
- Jongerenpanel
- Verdere ondersteuning in de maak

Afsluiting en vooruitblik

- Vul in per regio in Padlet:
  - Welke prikkels (governance, data, financiering) zouden je hierbij helpen?
  - Waar zouden jullie ondersteuning bij kunnen gebruiken?
  - Heb je verder nog tips & tops over deze bijeenkomst?

<https://shorturl.at/ajEO2>

Afsluiting en vooruitblik

Hoe nu verder?

- Regioplannen verder afmaken
- Vooruitblik komende activiteiten

Afsluiting en vooruitblik

